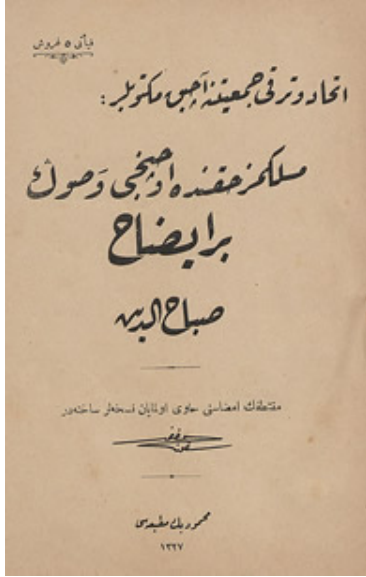

İttihatçılara Yönelik İç Muhalefet, Üç Muhalif

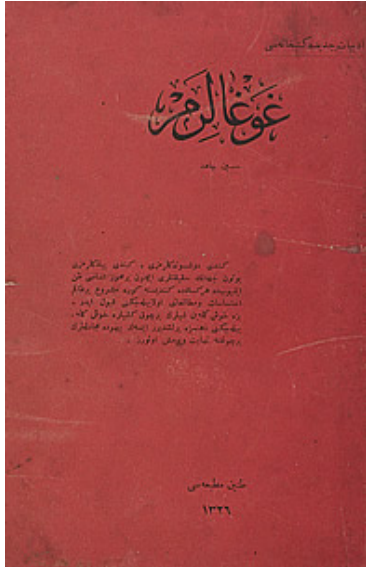
Prens Sabahattin, *İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne Açık Mektuplar, Mesleğimiz Hakkında Üçüncü ve Son Bir İzah, İstanbul, Mahmud Bey Matbaası, 1327 [1911-1912].*

Satvet Lütü'nin (Tozan) önsözünü yazdığı eserde, Prens Sabahattin'in İttihat ve Terakki Partisi'ne yönelik, mektup şeklinde kaleme alınmış eleştirel yazıları yer alıyor. Kendisine yapılan muhalefetin ve eleştirilerin de cevaplandığı eserde, Sabahattin, düşüncelerinin dayandığı temelleri, Osmanlı Devleti'nin son yüzyılına bakışını ve devletin karşı karşıya kaldığı sorunlara sunduğu çözüm önerilerini ifade ediyor.

İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne Açık Mektuplar'dan...

"Saadet-i içtimaiye yolunu keşfe çalışan bu mektuplarda, başka bir yolun yolcusu bulunan cemiyetinizin de iyiliği mutlak bir samimiyetle temenni ediliyor ve bize on yıllık bir düşman olan İttihat ve Terakki'ye, on beş yıllık bir dost gibi cevap veriliyor.

Bir yolda yürümedikse de bir tehlikeye karşı, bir nokta-i müdafaadan yürümeye başlamıştık. Biz bunu unutmuyor ve isbat etmek istiyoruz ki, dostlukla düşmanlık karşılaştığı zaman, akıbet, dostluk zaferyâb olur! Çünkü fitrat, ilahi bir kanunla daima en iyiye gidiyor."

Hüseyin Cahit Yalçın, *Kavgalarım*, Tanin Matbaası, İstanbul, 1326 [1910/1911].

Hüseyin Cahit, kitabında, okul yıllarından, arkadaş çevresinden, siyasi, sosyal ve iktisadi görüşlerinden bahseder. Ayrıca çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanan ve Türk basınında âdeta gürültü kopartan eleştirel yazılarına, kendisine yöneltilen eleştirilerle birlikte yer verir.

Kavgalarım'dan...

"Muallim Naci Gürültüsü : Selanik'de çıkan Mütalaa gazetesine yazdığım bir makale bana karşı ilk fevran-ı husumete bir vesile teşkil etti. Mekteb gazetesini çıkarmaya başladığımız vakitten beri yenilerle eskiler arasında mevcudiyeti hissolunan münaferet, nihayet şiddetle meydana çıkacak bir dereceye gelmişti. Bizim yazılarımıza karşı münasebetli münasebetsiz her vesile ile Muallim Naci'den o kadar bahs ediyorlar, Naci'yi o

kadar göklere çıkarıyorlardı ki, tahammül etmek kâbil değildi. İşte Naci'nin böyle sınırlara dokunacak bir surette meth ve itra edilmesinden mütevellit bir asabilik ile Mütalaa'ya yazdığım makale şudur:..."

Mehmed Said Halim Paşa, Buhran-ı İhtimaimiz, İstanbul, Ahmed İhsan ve Şürekası, 1332 [1916].

Mehmed Said Halim Paşa, Osmanlı toplumunun, ahlak, anane, inanç gibi temel esasların bozulduğunu, yetersiz kanunlar nedeniyle yara aldığı, en tehlikeli buhranlarından birini geçirmekte olduğunu, adeta ilkel bir topluluk haline döndüğünü söyler. Aydınların topluma giderek yabancılaştıklarını, Fransız özentisi bir davranış ve yaşama biçimi benimseyerek halktan uzaklaştıklarını söyler. Osmanlı toplumunda yeni yeni oluşmaya başlayan feminist hareketi ve kadının sosyal hayatta özgürleşmesini, sanıldığı gibi olumlu sonuçlar doğurmayacak hatta toplum düzeninin aleyhinde işleyecek bir gelişme olarak değerlendirir.